

Twée belangrijke steden in het leven van Paulus

Tarsus

Paulus is geboren in Tarsus (Hand. 22:3), een stad die hij zelf aanduidt als 'een niet onvermaarde stad in Cilicië' (Hand. 21:39). Zijn geestelijke vorming als wetsgetrouwe Jood heeft hij weliswaar ontvangen in Jeruzalem, aan de voeten van Gamaliël, maar toen hij na zijn bekering tot Christus in veiligheid moest worden gebracht door de broeders in Jeruzalem, stuurden ze hem terug naar zijn geboortestad Tarsus. Daar verbleef Paulus nog steeds toen Barnabas hem opzocht met het verzoek in Antiochië de gemeente te komen versterken (Hand. 11:25).

In Tarsus woonden al vanaf de 7^e eeuw v. Chr. Griekse kolonisten. Rond 400 v. Chr. heersten er Perzische stadhouders, maar de stad is in de Hellenistische tijd, mede door het Griekse verleden, probleemloos gehelleniseerd (= vergriekst). In 66 v. Chr. kwam Tarsus in Romeinse handen door de veroveringen van de veldheer Pompejus. In 72 na Chr. maakte keizer Vespasianus in het kader van een bestuurlijke reorganisatie de stad Tarsus tot hoofdstad – en dus tot residentie van de stadhouder – van de provincie Cilicia.

Tarsus was welvarend door de linnenindustrie. De welvaart van de arbeiders in die industrie was echter niet zo groot dat zij ook het Romeinse burgerrecht bezaten. Daarvoor was in Tarsus namelijk een minimumvermogen nodig dat voor arbeiders niet haalbaar was. Het merendeel van de bevolking had in de Romeinse tijd daarom niet het burgerrecht. Des te opmerkelijker is het dat Paulus dit burgerrecht door geboorte bezat (Hand. 22:28). We weten niet precies hoe het komt dat zijn (ook nog eens Joodse!) familie in dit opzicht zo bevoorrecht was. Wat we evenmin weten, is of Paulus in Tarsus ook gepredikt heeft. In ieder geval zwijgt het Nieuwe Testament over een eventuele gemeente in Tarsus.

Antiochië in Syrië

Ook het Syrische Antiochië – ook wel Antiochië aan de Orontes genoemd – is in Paulus' leven een belangrijke stad geweest. Toen Paulus daar op initiatief van

Barnabas arriveerde, was daar pas een bloeiende gemeente ontstaan, doordat er vanuit Jeruzalem gelovigen verstrooid waren 'als gevolg van de verdrukking die wegens Stefanus had plaatsgevonden' (Hand. 11:19). Deze gelovigen waren vervolgens o.a. in Antiochië gaan prediken. Ook in deze stad bevond zich een Joodse gemeenschap. De apostel heeft in Antiochië samen met Barnabas een grote groep gelovigen een jaar lang onderwijs gegeven. Deze Antiocheense gelovigen waren werkelijk discipelen (= leerlingen) van Christus, en zij waren dan ook de eersten die 'christenen' genoemd werden (Hand. 11:23-26). Paulus heeft in Antiochië dus een intensieve en langdurige onderwijstaak vervuld. We weten niet of hij daarnaast ook het evangelie heeft gepredikt. Vanuit de gemeente in deze stad is Paulus samen met Barnabas aan zijn eerste zendingsreis begonnen; beide broeders zijn daar ook weer teruggekeerd om aan de gemeente verslag uit te brengen (Hand. 13:1-3; 14:26-28).

Toen Paulus in Antiochië kwam, bestond de stad al zo'n drieënhalve eeuw. Antiochië, gelegen aan de rand van een grote, vruchtbare vlakte, is in 300 v. Chr. gesticht door één van de vier generaals van de toen al overleden Alexander de Grote, namelijk Seleucus I. Seleucus stichtte de stad ter ere van zijn vader, de Macedonische edelman Antiochus; vandaar de naam van de stad. Seleucus vestigde er 5300 Atheense en Macedonische kolonisten. Al vanaf het begin had de stad daarnaast een grote Joodse gemeenschap, die haar bevoorrechte positie generaties later nog terugvoerde tot de al genoemde Seleucus I. Deze fraaie stad werd de koninklijke hoofdstad van het Syrische Seleucidenrijk. Na een korte periode van Armeense overheersing (83-66 v. Chr.) viel de stad in 64 v. Chr. in handen van de Romeinse veldheer Pompejus. Antiochië werd toen de hoofdstad van de Romeinse provincie Syria. Het was een welvarende stad, mede vanwege de ligging aan de handelsroute van Klein-Azië naar het Middellandse Zeegebied. In de vlakte bij de stad vond op grote schaal wijnbouw en olijventeelt plaats. Vlakbij de stad lag een reusachtig laurierwoud, dat nog altijd bestaat.

Oude Sporen 2012

